

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

साध्या वै देवाः सुवर्गकामा एत षड्ग्रात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै ते सुवर्गलोकमायन् य एवं विद्वाऽसः पद्मात्रमासंते सुवर्गमेव लोकं यन्ति देवस्त्रं वै षड्ग्रात्रः प्रत्यक्षङ् ह्यैतानि पृष्ठानि य एवं विद्वाऽसः पद्मात्रमासंते साक्षादेव देवतां अभ्यारोहन्ति पद्मात्रो भवति पद्मा क्रतवः पद्मृष्ठानि (१)

पृष्ठेर्वर्तूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवध्सुरन्ते संवध्सुर एव प्रति तिष्ठन्ति बृहद्रथन्तुराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्यांज्ञसायंनी सुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति त्रिवृदग्निष्ठोमो भवति तेजं एवावरन्धते पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रन्धते सप्तदशः (२)

भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त एकविश्शो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽत्मन्दंघते त्रिणिं भवति विजित्यै त्रयस्त्रिश्शो भवति प्रतिष्ठित्यै सदोहविर्घानिन् एतेन पद्मात्रेण यजेरन्नाश्वत्थी हविर्धानं चाग्रींघं च भवतस्तद्धि सुवर्गर्यं चक्रीवती भवतः सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्या उलूखंलबुद्धो यूपां भवति प्रतिष्ठित्यै प्राश्वो यान्ति प्राणिं वृहि सुवर्गः (३)

लोकः सरस्वत्या यान्त्येष वै देवयानः पन्थास्तमेवान्वारोहन्त्याकोशान्तो यान्त्यवर्तीमेवान्यस्मिन्प्रतिष्ठ्ये प्रतिष्ठां गच्छन्ति यदा दशं शतं कुर्वन्त्यथेकमुत्थानं शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठन्ति यदा शतं सुहस्तं कुर्वन्त्यथेकमुत्थानं सुहस्तसमितो वा असौ लोकाऽमुमेव लोकमभि जयन्ति यदेषां प्रमीयेत यदा वा जीयेरन्नथेकमुत्थानन्तद्धि तीर्थम्॥ (४)

पृष्ठानि सप्तदशः सुवर्गो जयन्ति युदेकादश च॥४॥

[१]

कुसुरुबिन्दू औद्दालकिरकामयत पशुमान्यस्यामिति स एत षष्ठसरात्रमाहरतेनायजत तेन वै स यावन्तो ग्राम्याः पशवस्तानवारुन्ध य एवं विद्वान्यसंसरात्रेण यजते यावन्त एव ग्राम्याः पशवस्तानेवाव रन्धे सप्तरात्रो भवति सप्त ग्राम्याः पशवः सप्तारुण्याः सप्तछन्दाङ्गस्युभयस्यावरुद्धो त्रिवृदग्निष्ठोमो भवति तेजः (५)

एवावरुन्धे पश्चदशो भवतीन्द्रियमेवावरुन्धे सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायत एकविश्शो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽऽत्मन्धते त्रिणिवो भवति विजित्यै पश्चविश्शोऽग्निष्ठोमो भवति प्रजापतेरास्यै महाब्रतवानुन्नाद्यस्यावरुद्धै विश्वजिथसर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजित्यै यत्प्रत्यक्षं पूर्वेष्वहः सु पृष्ठान्युपेयुः प्रत्यक्षम् (६)

विश्वजिति यथा दुग्धामुपसीदत्येवमुत्तममहः स्यान्नैकरात्रक्षन स्याद्वृहद्रथन्तरे पूर्वेष्वहः सूपं यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव न यन्त्यथो अनयोरेव प्रतिष्ठन्ति यत्प्रत्यक्षं विश्वजिति पृष्ठान्युपयन्ति यथा प्रत्तां दुहे तादगेव तत्॥ (७)

तेज उपेयः प्रत्यक्षं द्विचत्वारि ३श्च॥ ३॥ [३]

बृहस्पतिरकामयत ब्रह्मवर्चसी स्यामिति स एतमंष्टरात्रमंपश्युत्तमाहरतेनायजत ततो वै स ब्रह्मवर्चस्यभवद्य एवं विद्वानंष्टरात्रेण यजते ब्रह्मवर्चस्यैव भवत्यष्टरात्रो भवत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसमायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धेऽष्टरात्रो भवति चतस्रो वै दिशश्वतसोऽवान्तरदिशा दिग्भ्य एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे (८)

त्रिवृदग्निष्ठोमो भवति तेज एवावरुन्धे पश्चदशो भवतीन्द्रियमेवावरुन्धे सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायत एकविश्शो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽऽत्मन्धते त्रिणिवो भवति विजित्यै त्रयविश्शो भवति प्रतिष्ठित्यै पश्चविश्शोऽग्निष्ठोमो भवति प्रजापतेरास्यै महाब्रतवानुन्नाद्यस्यावरुद्धै विश्वजिथसर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजित्यै॥ (९)

दिग्भ्य एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धेऽभिजित्यै॥ २॥ [३]

प्रजापतिः प्रजा असुजतताः सृष्टाः क्षुधं न्यायन्धस पुतं नवरात्रमंपश्युत्तमाहरतेनायजत ततो वै प्रजाभ्योऽकल्पत यर्हि प्रजाः क्षुधं निगच्छेयुस्तर्गहि नवरात्रेण यजतेमे हि वा एतासां लोका अक्षुसां अथैताः क्षुधं नि गच्छन्तीमानेवाभ्यो लोकान्कल्पयति तान्कल्पमानान्प्रजाभ्योऽनुं कल्पते कल्पन्ते (१०)

अस्मा इमे लोका ऊर्जप्रजासु दधाति त्रिरात्रेणैवेमं लोकं कल्पयति त्रिरात्रेणान्तरिक्षं त्रिरात्रेणामुं लोकं यथा गुणे गुणमन्वस्यत्येवमेव तल्लोके लोकमन्वस्यति धृत्या अशीथिलं भावाय ज्योतिर्गौरायुरिति ज्ञाताः स्तोमा भवन्तीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरेष्वैव

लोकेषु प्रति तिष्ठन्ति ज्ञात्रं प्रजानाम् (११)

गच्छति नवरात्रो भवत्यभिपूर्वमेवास्मिन्तेजों दधाति यो ज्योगामयावी स्याथ्स
नवरात्रेण यजेत प्राणा हि वा एतस्याधृता अथैतस्य ज्योगामयति प्राणनेवास्मिन्दाधारोत
यदीतासुर्वर्ति जीवत्येव॥ (१२)

कन्पने प्रजानाश्रयस्त्रिः शब्दः ॥ ३ ॥

[४]

प्रजापतिरकामयत् प्र जायेयेति स एतं दशहोतारमपश्युतमजुहोतेन दशरात्रमसृजत्
तेन दशरात्रेण प्राजायत दशरात्राय दीक्षिष्यमाणो दशहोतारं जुहुयाद्वशहोत्रैव दशरात्रै
सृजते तेन दशरात्रेण प्र जायते वैराजो वा एष यज्ञो यदशरात्रो य एवं विद्वान्दशरात्रेण
यजते विराजमेव गच्छति प्राजापत्यो वा एष यज्ञो यदशरात्रः (१३)

य एवं विद्वान्दशरात्रेण यजते प्रैव जायत इन्द्रो वै सुद्देवताभिरासीथ्स न
व्यावृतमगच्छुथ्स प्रजापतिमुपाधावत् तस्मा एतं दशरात्रं प्रायच्छुत्तमाहरतेनायजत् ततो
वै सौऽन्याभिर्देवताभिव्यावृतमगच्छुद्य एवं विद्वान्दशरात्रेण यजते व्यावृतमेव पाप्मना
भ्रातृव्येण गच्छति त्रिकुद्वै (१४)

एष यज्ञो यदशरात्रः कुकुत्पञ्चदशः कुकुदेकविश्शः कुकुत् त्रयस्त्रिश्शो य एवं
विद्वान्दशरात्रेण यजते त्रिकुदेव समानान् भवति यजमानः पञ्चदशो यजमान एकविश्शो
यजमानस्त्रयस्त्रिश्शः पुर इतरा अभिचर्यमाणो दशरात्रेण यजेत देवपुरा एव पर्यूहते तस्य
न कुतश्चनोपाव्याधो भवति नैनमभिचरन्नस्तुणुते देवासुराः संयत्ता आसन्ते देवा एताः (१५)

देवपुरा अपश्यन् यदशरात्रस्ताः पर्यैहन्त तेषां न कुतश्चनोपाव्याधोऽभवत्ततो देवा
अभवन्यरासुरा यो भ्रातृव्यवान्नस्याथ्स दशरात्रेण यजेत देवपुरा एव पर्यूहते तस्य न
कुतश्चनोपाव्याधो भवति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति स्तोमः स्तोमस्योपस्तिर्भवति
भ्रातृव्यमेवोपस्तिं कुरुते जामि वै (१६)

एतत्कुर्वन्ति यज्ञायाऽसुः स्तोममुपेत्य कर्नीया॒ समुपयन्ति यदग्निष्ठेमसामान्यवस्ताच्च
परस्ताच्च भवन्त्यजामित्वाय त्रिवृदग्निष्ठेमोऽग्निदृदग्नेयीषु भवति तेजं एवाव रुन्धे पञ्चदश
उक्थ्ये ऐन्द्रीष्विन्द्रियमेवाव रुन्धे त्रिवृदग्निष्ठेमो वैश्वदेवीषु पुष्टिमेवाव रुन्धे सप्तदशोऽ
ग्निष्ठेमः प्राजापत्यासु तीव्रसोमोऽन्नाद्यस्यावरुद्ध्या अथो प्रैव तेन जायते (१७)

एकविश्श उक्थ्यः सौरीषु प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽत्मन्यते सप्तदशोऽग्निष्ठेमः

द्वितीयः प्रश्नः (काण्डम् ७)

प्रांजापत्यासूपहृव्यं उपहृवमेव गच्छति त्रिणवावर्गिष्ठेमावभित्ते ऐन्द्रीषु विजित्यै त्रयस्त्रिंश
उक्थ्यो वैश्वदेवीषु प्रतिष्ठित्यै विश्वजिष्ठसर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजित्यै॥ (१८)

प्राजापत्यो वा एष यज्ञो यद्यशरात्रिकिंकुद्वा एता वै जायते एकत्रिंशत्त्रिंशत्त्रिंशत्॥ ६॥

[५]

ऋतवो वै प्रजाकांमाः प्रजां नाविन्दन्त तैऽकामयन्त प्रजां सृजेमहि प्रजामवं
रुन्धीमहि प्रजां विन्देमहि प्रजावन्तः स्यामेति त एतमेकादशरात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्त
ततो वै ते प्रजामसृजन्त प्रजामवंरुन्धत प्रजामविन्दन्त प्रजावन्तोऽभवन्त ऋतवों-
भवन्तदार्तवानामार्तवत्वमृतूनां वा एते पुत्रास्तस्मात् (१९)

आर्तवा उच्यन्ते य एवं विद्वांसं एकादशरात्रमासंते प्रजामेव सृजन्ते प्रजामवं रुन्धते
प्रजां विन्दन्ते प्रजावन्तो भवन्ति ज्योतिरतिरात्रो भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्धते सुवर्गस्य
लोकस्यानुख्यात्यै पृष्ठ्यः षड्हो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि पृष्ठेरवर्तूनन्वारोहन्त्यृतुभिः
संवथ्सरन्ते संवथ्सर एव प्रति तिष्ठन्ति चतुर्विंशो भवति चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री (२०)

गायत्रं ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियामेव ब्रह्मवर्चसे प्रति तिष्ठन्ति चतुश्वत्वारिंशो भवति
चतुश्वत्वारिंशत्यक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुत्रिष्टुभ्येवन्द्रिये प्रति तिष्ठन्त्यष्टाचत्वारिंशो
भवत्युष्टाचत्वारिंशत्यक्षरा जगती जागताः पशवो जगत्यामेव पशुषु प्रति
तिष्ठन्त्येकादशरात्रो भवति पश्च वा ऋतव आर्तवाः पश्चतुष्वेवार्तवेषु संवथ्सरे
प्रतिष्ठाय प्रजामवं रुन्धते ऽतिरात्रावभितो भवतः प्रजायै परिंगृहीत्यै॥ (२१)

तस्माद्यायत्रेकात्रपञ्चाशत्र्याच्च॥ ३॥

[६]

ऐन्द्रवायवाग्रांनृहीयाद्यः कामयेत यथापूर्वं प्रजाः कल्पेरन्निति यज्ञस्य वै कूसुमिनुं
प्रजाः कल्पन्ते यज्ञस्याकूसुमिनुं न कल्पन्ते यथापूर्वमेव प्रजाः कल्पयति न ज्यायांसं
कर्नीयान्ति क्रामत्यैन्द्रवायवाग्रांनृहीयादामयाविनः प्राणेन वा एष व्यृद्धते यस्यामयाति
प्राण ऐन्द्रवायवः प्राणेनैवैनं समर्धयति मैत्रावरुणाग्रांनृहीरन् येषां दीक्षितानां
प्रमीयेत (२२)

प्राणापानाभ्यां वा एते व्यृद्धन्ते येषां दीक्षितानां प्रमीयते प्राणापानौ मित्रावरुणौ
प्राणापानावेव मुख्यतः परिं हरन्त आश्वेनाग्रांनृहीतानुजावरोऽश्विनो वै देवानामानुजावरो
पश्चेवाग्रं पर्येतामश्विनावेतस्य देवता य आनुजावरस्तावेवैनमग्रं परिं णयतः शुक्राग्रांनृहीत
गतश्रीः प्रतिष्ठाकामोऽसौ वा आदित्यः शुक्र एषोऽन्तोऽन्तमनष्ट्यः (२३)

श्रिये गुत्वा नि वर्तते ऽन्तादेवान्तमा रभते न ततः पार्षीयान्भवति मन्थं ग्रान्गृहीताभिचरन्ना वा एतद्यन्मन्थिपात्रं मृत्युनैवैनं ग्राहयति ताजगार्तिमार्च्छत्याग्रयणां न्गृहीत यस्य पिता पितामुहः पुण्यः स्यादथ तत्र प्राप्तुयाद्वाचा वा एष इन्द्रियेण वृद्ध्यते यस्य पिता पितामुहः पुण्यः (२४)

भवत्यथ तत्र प्राप्नोत्युर इवैतद्यज्ञस्य वागिंव यदग्रयुणो वाचैवैनमिन्द्रियेण समर्धयति न ततः पार्षीयान्भवत्युक्थ्यां ग्रान्गृहीताभिचर्यमाणः सर्वेषां वा एतत्पात्राणामिन्द्रियं यदुक्थ्यपात्रः सर्वेणैवैनमिन्द्रियेणाति प्रयुक्ते सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य इति पुरोरुच कुर्याद्वाग्वै (२५)

सरस्वती वाचैवैनमति प्रयुक्ते मा त्वक्षेत्राण्यरणानि गन्मेत्याह मृत्योर्वै क्षेत्राण्यरणानि तेनैव मृत्योः क्षेत्राणि न गच्छति पूर्णान्ग्रहां न्गृहीयादामयाविनः प्राणान् वा एतस्य शुगच्छति यस्यामयति प्राणा ग्रहाः प्राणानेवास्य शुचो मुश्चत्युत यदीतासुर्खर्वति जीवत्येव पूर्णान्ग्रहां न्गृहीयाद्यरहि पर्जन्यो न वर्षेत्प्राणान् वा एतरहि प्रजानाऽशुगच्छति यरहि पर्जन्यो न वर्षति प्राणा ग्रहाः प्राणानेव प्रजानाऽशुचो मुश्चति ताजक्षर वर्षति॥ (२६)

प्रमीयैत मनुष्यं क्रध्यते यस्य पिता पितामुहः पुण्यो वाचा एव पूर्णान्ग्रहान्पञ्चविंशतिश्च॥ ५॥ [७]

गायत्रो वा ऐन्द्रवायवो गायत्रं प्रायणीयमहस्तस्मात्प्रायणीयेऽहन्त्रैन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णति त्रैष्टुभो वै शुक्रस्त्रैष्टुभं द्वितीयमहस्तस्माद्वितीयेऽहन्त्रुको गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णति जागतो वा आग्रयुणो जागतं तृतीयमहस्तस्मात्तृतीयेऽहन्त्राग्रयुणो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णत्येतद्वै (२७)

यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्याप्नोति यदग्रयणः श्वो गृह्यते यत्रैव यज्ञमदशन्ततं एवैनं पुनः प्रयुक्ते जगन्मुखो वै द्वितीयस्त्रिरात्रो जागत आग्रयुणो यच्चतुर्थेऽहन्त्राग्रयुणो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णत्यथो स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते राथन्तरो वा ऐन्द्रवायवो राथन्तरं पञ्चममहस्तस्मात्पञ्चमेऽहन्त्र (२८)

ऐन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णति बारहतो वै शुक्रो बारहतः पञ्चमहस्तस्मात्पञ्चेऽहन्त्रुको गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णत्येतद्वै द्वितीय यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्य यच्छुक्रः श्वो गृह्यते यत्रैव यज्ञमदशन्ततं एवैनं पुनः प्रयुक्ते त्रिष्टुमुखो वै

तृतीयस्मिरात्रस्तेषुभः (२९)

शुक्रो यथसंस्मेऽहज्ञुको गृह्यते स्व एवैनंमायतने गृह्णात्यथो स्वमेव छन्दोऽनुपर्यावर्तन्ते वाग्वा आग्रयुणो वाग्ममहस्तस्मादृष्टेऽहन्त्राग्रयुणो गृह्यते स्व एवैनंमायतने गृह्णाति प्राणो वा ऐन्द्रवायुवः प्राणो नंवममहस्तस्मान्त्रवुमेऽहन्त्रैन्द्रवायुवो गृह्यते स्व एवैनंमायतने गृह्णात्येतत् (३०)

वै तृतीयं युज्ञमापूद्यच्छन्दाऽस्याप्रोति यदैन्द्रवायुवः शो गृह्यते यत्रैव युज्ञमदृशन्ततं एवैनुं पुनः प्र युक्तेऽथो स्वमेव छन्दोऽनुपर्यावर्तन्ते पथो वा एते ऽध्यपथेन यन्ति यैऽन्येनैन्द्रवायुवात्प्रतिपद्यन्तेऽन्तः खलु वा एष युज्ञस्य यदृशममहर्दशमेऽहन्त्रैन्द्रवायुवो गृह्यते युज्ञस्य (३१)

एवान्तं गत्वापैथात्पन्थामपि यन्त्यथो यथा वहीयसा प्रतिसारं वहन्ति तादगेव तच्छन्दाऽस्यन्योन्यस्य लोकमभ्यायान्तान्येतेनैव देवा व्यवाहयन्त्रैन्द्रवायवस्य वा एतदायतनं यच्चतुर्थमहस्तस्मिन्नाग्रयुणो गृह्यते तस्मादाग्रयुणस्यायतने नवमेऽहन्त्रैन्द्रवायुवो गृह्यते शुक्रस्य वा एतदायतनं यत्पञ्चमम् (३२)

अहस्तस्मिन्नैन्द्रवायुवो गृह्यते तस्मादैन्द्रवायवस्यायतने सप्तमेऽहज्ञुको गृह्यत आग्रयणस्य वा एतदायतनं यत्पञ्चमहस्तस्मिन्ज्ञुको गृह्यते तस्माच्छुकस्यायतनेऽष्टमेऽहन्त्राग्रयुणो गृह्यते छन्दाऽस्येव तद्वि वाहयति प्र वस्यसो विवाहमाप्रोति य एवं वेदाथौ देवताभ्य एव युज्ञे संविदं दधाति तस्मादिदमन्योन्यस्मै ददाति॥ (३३)

एतदै पञ्चमेऽहन्त्रैष्टम् पुत्रदंशते युज्ञस्य पञ्चममन्यस्मा एकंब्रा॥७॥

[८]

प्रजापतिरकामयत प्र जायेयेति स एतं द्वादशरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै स प्राजायत यः कामयेत् प्र जायेयेति स द्वादशरात्रेण यजेत् प्रैव जायते ब्रह्मवादिनो वदन्त्यग्निष्ठेमप्रायणा यज्ञा अथ कस्मादतिरात्रः पूर्वः प्र युज्यते इति चक्षुषी वा एते युज्ञस्य यदतिरात्रौ कर्नीनिके अग्निष्ठेमौ यत् (३४)

अग्निष्ठेम पूर्वं प्रयुज्ञीरन्बहिर्धा कर्नीनिके दध्युस्तस्मादतिरात्रः पूर्वः प्र युज्यते चक्षुषी एव युज्ञे धित्वा मध्यतः कर्नीनिके प्रति दधति यो वै गायत्रीं ज्योतिःपक्षां वेद ज्योतिषा भासा सुवर्गं लोकर्मति यावंग्निष्ठेमौ तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टावुक्थ्याः स आत्मैषा वै गायत्रीं ज्योतिःपक्षा य एवं वेद ज्योतिषा भासा सुवर्गं लोकम् (३५)

एति प्रजापतिर्वा एष द्वादशधा विहितो यद्वादशरात्रो यावतिरात्रौ तौ पक्षौ येऽन्तरे-
द्धावुक्त्याः स आत्मा प्रजापतिर्वावैष सन्मस्तु वै सुत्रेण स्पृणोति प्राणा वै सत्त्वाणानेव
स्पृणोति सर्वासां वा एते प्रजानां प्राणैरासते ये सुत्रमासंते तस्मात्पृच्छन्ति किमेते सुत्रिण्
इति प्रियः प्रजानामुत्खितो भवति य एवं वेदं॥ (३६)

अग्निष्टो यथसुर्गं लोकं प्रियः प्रजानां पञ्चं च॥ ३॥

[९]

न वा एषोऽन्यतो वैश्वानरः सुवर्गाय लोकाय प्राभवदूर्ध्वो ह वा एष आतंत
आसीते देवा एतं वैश्वानरं पर्यहन्मुवर्गस्य लोकस्य प्रभूत्या कृतवो वा एतेन
प्रजापतिमयाजयन्तेष्वाऽप्नोदधि तद्व्योति ह वा कृत्विक्षु य एवं विद्वान्द्वादशाहेन यजते
तौऽस्मिन्नैच्छन्तु स रसुमहं वसुन्ताय प्रायच्छत् (३७)

यवं ग्रीष्मायौषधीर्वरुपाभ्यो व्रीहीज्ञुरदे माषतिलौ हैमन्तशिशिराभ्यान्तेनेन्द्रं प्रजा-
पतिरयाजयत्ततो वा इन्द्रं इन्द्रोऽभवत्स्मादाहुरानुजावरस्य यज्ञ इति स ह्येतेनाग्रेऽयं जतैष
ह वै कुणपर्मत्तियः सुत्रे प्रतिगृह्णाति पुरुषकुणपर्मश्कुणपङ्गौर्वा अन्तं येनु पात्रेणान्तं विभ्रति
यत्तत्र निर्णनिंजति ततोऽधि (३८)

मनं जायत् एकं एव यजेतैको हि प्रजापतिराध्रोद्वादश रात्रीर्दक्षितः स्याद्वादश मासाः
संवर्थसरः संवर्थसरः प्रजापतिः प्रजापतिर्वावैष एष ह त्वे जायते यस्तपसोऽधि जायते
चतुर्धा वा एतास्तिस्तिस्तिस्तो रात्रयो यद्वादशोपुसदो याः प्रथमा यज्ञं ताभिः सम्भरति या
द्वितीया यज्ञं ताभिरा रभते (३९)

यास्तृतीयाः पात्राणि ताभिर्निर्णनिक्ते याश्वतुर्थीरपि ताभिरात्मानमन्तरतः शुन्धते यो
वा अस्य पशुमत्ति माऽसः सोऽत्तियः पुरुडाशं मुस्तिष्कः स यः परिवापं पुरीषः स
य आज्यं मुञ्जानः स यः सोमः स्वेदः सोऽपि ह वा अस्य शीरूप्यां निष्पदः प्रति
गृह्णाति यो द्वादशाहे प्रतिगृह्णाति तस्माद्वादशाहेन न याज्यं पाप्मनो व्यावृत्त्यै॥ (४०)

अयच्छुदधिं रभते द्वादशाहेन चत्वारिं च॥ ४॥

[१०]

एकस्मै स्वाहा द्वाभ्याः स्वाहा त्रिभ्यः स्वाहा चतुर्भ्यः स्वाहा पञ्चभ्यः स्वाहा षड्भ्यः
स्वाहा सप्तभ्यः स्वाहा द्वाभ्यः स्वाहा नवभ्यः स्वाहा दशभ्यः स्वाहैकादशभ्यः स्वाहा
द्वादशभ्यः स्वाहा त्रयोदशभ्यः स्वाहा चतुर्दशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः स्वाहा षोडशभ्यः

स्वाहा॑ सप्तदशभ्यः स्वाहा॑ऽष्टादशभ्यः स्वाहैकान्न वि॑शत्यै स्वाहा॑ नवंवि॑शत्यै स्वाहैकान्न
चंत्वारि॑शते स्वाहा॑ नवंचत्वारि॑शते स्वाहैकान्न प॒ष्ठै स्वाहा॑ नवंषष्ठै॒ स्वाहैकान्नाशीत्यै
स्वाहा॑ नवांशीत्यै॒ स्वाहैकान्न शुतायु॒ स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑ द्वाभ्या॒॑ शुताभ्या॒॑ स्वाहा॑
सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४१)

नवंचत्वारि॑शते॒ स्वाहैकान्नैकवि॑शतिश्च॥ १॥ [११]

एकस्मै॒ स्वाहा॑ त्रिभ्यः स्वाहा॑ पञ्चभ्यः स्वाहा॑ सृष्टभ्यः स्वाहा॑ नवभ्यः स्वाहैकादशभ्यः॒
स्वाहा॑ त्रयोदशभ्यः॒ स्वाहा॑ पञ्चदशभ्यः॒ स्वाहा॑ सप्तदशभ्यः॒ स्वाहैकान्न वि॑शत्यै॒ स्वाहा॑
नवंवि॑शत्यै॒ स्वाहैकान्न चंत्वारि॑शते॒ स्वाहा॑ नवंचत्वारि॑शते॒ स्वाहैकान्न प॒ष्ठै॒ स्वाहा॑
नवंषष्ठै॒ स्वाहैकान्नाशीत्यै॒ स्वाहा॑ नवांशीत्यै॒ स्वाहैकान्न शुतायु॒ स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒
स्वाहा॑॥ (४२)

एकस्मै॒ त्रिभ्यः॒ पञ्चाशता॑॥ २॥ [१२]

द्वाभ्या॒॑ स्वाहा॑ च॒तुर्भ्यः॒ स्वाहा॑ प॒द्मः॒ स्वाहा॑ऽष्टाभ्यः॒ स्वाहा॑ दृशभ्यः॒ स्वाहा॑ द्वादशभ्यः॒
स्वाहा॑ चतुर्दशभ्यः॒ स्वाहा॑ पोदृशभ्यः॒ स्वाहा॑ऽष्टादशभ्यः॒ स्वाहा॑ वि॑शत्यै॒ स्वाहा॑ऽष्टानवत्यै॒
स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४३)

द्वाभ्यांमुष्टानवत्ये॒ पष्ठि॑शतिः॥ ३॥ [१३]

त्रिभ्यः॒ स्वाहा॑ पञ्चभ्यः॒ स्वाहा॑ सृष्टभ्यः॒ स्वाहा॑ नवभ्यः॒ स्वाहैकादशभ्यः॒ स्वाहा॑
त्रयोदशभ्यः॒ स्वाहा॑ पञ्चदशभ्यः॒ स्वाहा॑ सप्तदशभ्यः॒ स्वाहैकान्न वि॑शत्यै॒ स्वाहा॑
नवंवि॑शत्यै॒ स्वाहैकान्न चंत्वारि॑शते॒ स्वाहा॑ नवंचत्वारि॑शते॒ स्वाहैकान्न प॒ष्ठै॒ स्वाहा॑
नवंषष्ठै॒ स्वाहैकान्नाशीत्यै॒ स्वाहा॑ नवांशीत्यै॒ स्वाहैकान्न शुतायु॒ स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑
सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४४)

त्रिभ्यौऽष्टाचत्वारि॑शता॑॥ ४॥ [१४]

च॒तुर्भ्यः॒ स्वाहा॑ऽष्टाभ्यः॒ स्वाहा॑ द्वादशभ्यः॒ स्वाहा॑ पोदृशभ्यः॒ स्वाहा॑ वि॑शत्यै॒ स्वाहा॑
षण्णवत्यै॒ स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४५)

च॒तुर्भ्यः॒ षण्णवत्यै॒ पोदृशा॑॥ ५॥ [१५]

पञ्चभ्यः॒ स्वाहा॑ दृशभ्यः॒ स्वाहा॑ पञ्चदशभ्यः॒ स्वाहा॑ वि॑शत्यै॒ स्वाहा॑ पञ्चनवत्यै॒॒ स्वाहा॑

शुतायु स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४६)

पुश्चभ्यः पञ्चनवत्यै॒ चतुर्दशा॑॥ १६]

दशभ्यः॒ स्वाहा॑ वि॑शूत्यै॒ स्वाहा॑ त्रि॑शते॒ स्वाहा॑ चत्वारि॑शते॒ स्वाहा॑ पञ्चाशते॒
स्वाहा॑ पृष्ठ्यै॒ स्वाहा॑ सप्तश्चै॒ स्वाहा॑ऽशीत्यै॒ स्वाहा॑ नवृत्यै॒ स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒
स्वाहा॑॥ (४७)

दुशभ्यै॒ द्वात्रिशतिः॥ १७]

वि॑शूत्यै॒ स्वाहा॑ चत्वारि॑शते॒ स्वाहा॑ पृष्ठ्यै॒ स्वाहा॑ऽशीत्यै॒ स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑
सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४८)

वि॑शूत्यै॒ द्वादशा॑॥ १८]

पञ्चाशते॒ स्वाहा॑ शुतायु॒ स्वाहा॑ द्वाभ्याँ॑ शुताभ्याँ॒ स्वाहा॑ त्रिभ्यः॒ शुतेभ्यः॒ स्वाहा॑
चतुर्भ्यः॒ शुतेभ्यः॒ स्वाहा॑ पञ्चभ्यः॒ शुतेभ्यः॒ स्वाहा॑ पञ्चः॒ शुतेभ्यः॒ स्वाहा॑-
अष्टाभ्यः॒ शुतेभ्यः॒ स्वाहा॑ नवभ्यः॒ शुतेभ्यः॒ स्वाहा॑ सहस्रायु॒ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४९)

पञ्चाशते॒ द्वात्रिशता॑॥ १९]

शुतायु॒ स्वाहा॑ सहस्रायु॒ स्वाहा॑ऽयुतायु॒ स्वाहा॑ नियुतायु॒ स्वाहा॑ प्रयुतायु॒ स्वाहा॑ऽबुदायु॒
स्वाहा॑ अर्यबुदायु॒ स्वाहा॑ समुद्रायु॒ स्वाहा॑ मध्यायु॒ स्वाहा॑ऽन्तायु॒ स्वाहा॑ परार्थायु॒ स्वाहोषसे॑
स्वाहा॑ व्युष्ट्यै॒ स्वाहोदेष्यते॒ स्वाहो॑द्युते॒ स्वाहो॑दितायु॒ स्वाहा॑ सुवर्गायु॒ स्वाहा॑ लोकायु॒ स्वाहा॑
सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (५०)

शुतायाष्टात्रिशता॑॥ २०]

साथ्यः॒ षड्गुणं कुंसुखिन्दः॒ सप्तरात्रं वृहस्पतिरष्टरात्रं प्रजापतिस्ता॑, क्षुधेन्नवगुणं प्रजापतिरकामयतु॒ दशहोतारमृतवं॒ ऐन्द्रवायुवाग्रांनायुगो॒ वै
प्रजापतिः॒ स द्वादश रात्रं न वा एकस्मा॒ एकस्मै॒ द्वाभ्यांत्रिभ्यश्चतुर्भ्यः॒ पञ्चभ्यौ॒ दुशभ्यौ॒ वि॑शूत्यै॒ पञ्चाशतै॒ शतायु॒ वि॑शतिः॥ २०॥

साथ्या॒ अंस्मा॒ हुमे॒ लोका॒ गायुंत्रं॒ वै॒ तृतीयमेकस्मै॒ पञ्चाशता॑॥ ५०॥

साथ्या॒ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥

हरिः॒ ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां॒ सप्तमकाण्डे॒ द्वितीयः॒ प्रश्नः॒ समाप्तः॥ ७-२॥

 generated on **January 26, 2026**

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | [Credits](#)